Raadsvoorstel

Gemeente Mook en Middelaar

Documentnummer	**CM22.4261**
Onderwerp	**Beleidskader Arbeidsmarkt en re-integratie 2024-2027 regio Rijk van Nijmegen 'Klaar voor nieuwe kansen'**
Datum raadsvergadering	**14 december 2023**
Raadscommissie	Samenleving
Datum raadscommissie	7 december 2023
Programma	Sociale en maatschappelijke Dienstverlening
Portefeuillehouder	F.N. Dillerop

Beleidskader Arbeidsmarkt en re-integratie 2024-2027 regio Rijk van Nijmegen 'Klaar voor nieuwe kansen'

Inleiding

Gemeenten in Rijk van Nijmegen stellen vierjaarlijks een nieuw arbeidsmarktbeleidskader vast. Het huidig Beleidskader *'Werk voorop!'* is van kracht tot eind 2023. Los van deze cyclus is er grote inhoudelijke urgentie om ons beleid aan te passen: de omstandigheden op de arbeidsmarkt zijn sinds de coronapandemie ingrijpend veranderd. Zo hebben de oorlog in Oekraïne en klimaatverandering grote invloed op de arbeidsmarkt. De arbeidsmobiliteit is toegenomen, functies zijn veranderd door technologische ontwikkelingen, etc. De omstandigheden op de arbeidsmarkt hebben geleid tot een vraag vanuit werkgevers die groter is dan het aanbod. Ook is sprake van een kwalitatieve kloof tussen vraag en aanbod. De tweeledige krapte op de arbeidsmarkt (ook wel mismatch genoemd) baart zorgen, maar biedt ook kansen voor werkzoekenden die tot op heden aan de kant stonden.

Voorstel

1. Het regionaal Beleidskader arbeidsmarkt- en re-integratie 2024-2027 *'Klaar voor nieuwe kansen!'* vast te stellen, waarin we:
   a. Prioriteit leggen bij interventies voor de (kwalitatieve) mismatch op de arbeidsmarkt;
   b. De dienstverlening aan werkzoekenden verbreden en intensiveren;
   c. De inzet van participatiecoaches mogelijk maken via lokale afspraken in de dienstverleningsovereenkomst;
   d. De positie van WerkBedrijf in het netwerk van de arbeidsmarktregio versterken, in het bijzonder naar het economisch veld.
2. De taken van WerkBedrijf als volgt te financieren:
   a. De daartoe bestemde rijksmiddelen voor re-integratie in de algemene uitkering, (cluster Participatie) naar WerkBedrijf over te hevelen;
   b. De hoogte van de onder 2a. genoemde middelen voor re-integratie vanaf 2025 te bepalen aan de hand van de objectieve rekentool zoals die landelijk is ontwikkeld;
   c. Van het onder 2b. genoemde budget 15% te bestemmen voor lokale afspraken;
   d. De overige budgetten voor de taken loonkostensubsidies, beschut werk en arbeidsmatige dagbesteding volgens de bestaande afspraken over te hevelen naar WerkBedrijf;
   e. WerkBedrijf vanaf 2025 een regionale, structurele taakstellende bezuiniging op te leggen van € 1,2 miljoen;
   f. In de jaren 2025 en 2026 de korting op het rijksbudget voor Begeleiding beschut werk in mindering te brengen op de taakstellende bezuiniging onder 2e.

Raadsvoorstel

3. De gedeeltelijke compensatie van gemeente Nijmegen voor de overige deelnemende gemeenten in 2025 en 2026 te verdelen zoals in het beleidskader is opgenomen, te weten voor Mook en Middelaar respectievelijk € 33K en € 16K. 4. WerkBedrijf de opdracht te geven om te onderzoeken of er mogelijkheden zijn om extra middelen uit de publieke of private sector te genereren en hierover in 2024 te rapporteren.
Beoogd effect We willen door middel van het voorgestelde Beleidskader Arbeidsmarkt- en re-integratie *'Klaar voor nieuwe kansen!'* bereiken dat er voor iedereen plek is of ontstaat op de arbeidsmarkt: een inclusieve arbeidsmarkt. We creëren kansen voor werkzoekenden om zich naar vermogen te ontwikkelen en mee te doen op de arbeidsmarkt. Veel mensen kunnen dat op eigen kracht, maar dat geldt niet voor iedereen. Vanwege de kloof tussen het beschikbare werk en de mogelijkheden van werkzoekenden, werken ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden in Rijk van Nijmegen samen aan een inclusieve arbeidsmarkt waarin iedereen duurzaam participeert. Op basis van het door de gemeenteraden regionaal vastgestelde Beleidskader sluiten de colleges een nieuwe Dienstverleningsovereenkomst af met de MGR (planning eerste kwartaal 2024).

Argumenten

1. We hebben van zes cliëntenraden in de regio adviezen over het Beleidskader 'Klaar voor nieuwe kansen!' ontvangen

Voor de cliëntenadviesraden van de aangesloten gemeenten hebben we op 14 september jl. een regionale informatieavond belegd. De cliëntenraden van de gemeenten Heumen, Wijchen, Beuningen, Druten, Berg en Dal en Nijmegen hebben advies uitgebracht over het Beleidskader (bijlagen 3 tot en met 8). De cliëntenraad van de gemeente Mook en Middelaar heeft zich onthouden van een advies. Zij hebben hiertoe zelf besloten. We hebben de adviezen geïnventariseerd en samengevat in een overzicht (bijlage 9). Het gaat om een regionaal Beleidskader, waarin we de gemeenschappelijkheden in advisering zoeken en waarop we niet als individuele gemeenten verschillend kunnen reageren. We zien in de uitgebrachte adviezen geen aanleiding om beleidsmatige aanpassingen te doen in het Beleidskader. Het voorgestelde beleid wordt o.i. op de hoofdlijnen ondersteund; wel worden aandachtspunten voor met name de uitvoering meegegeven. Die verwerken we in de Dienstverleningsovereenkomst en in een uitvoeringsagenda.

1a. De krapte op de arbeidsmarkt vraagt om een oplossing in de richting van het 'werkfit' maken van de werkzoekenden

De vraag van werkgevers past vaak niet een-op-een bij werkzoekenden. Het is belangrijk dat we meer investeren in de kwalificaties van werkzoekenden door middel van werkervaringstrajecten, training, scholing etc. De kansen die de huidige arbeidsmarkt biedt, willen we benutten voor hen die die kansen tot nu toe niet of niet voldoende kregen. Dit betekent een accentverschuiving in de dienstverlening van WerkBedrijf aan bedrijven naar werkzoekenden.

1b. Veel werkzoekenden hebben te maken met problematiek op meerdere leefdomeinen

Het niet hebben van werk en daarmee een laag inkomen, zorgt vaak voor problemen op het gebied van bijv. mentale en fysieke gezondheid en financiën. Het aan werk helpen van mensen vraagt daarom om een brede blik op de situatie en om ondersteuning van begeleiding op andere leefdomeinen, in combinatie met arbeidstoeleiding.

1c. Gemeenten willen dat het mogelijk is dat de lokale activeringstaak van de participatiecoaches in te kopen via de lokale afspraken in de Dienstverleningsovereenkomst met WerkBedrijf

Het Participatiebudget is bedoeld voor ondersteuning aan de gehele populatie bijstandsgerechtigden. Vanwege de wens tot meer mensontwikkeling door WerkBedrijf wil een aantal gemeenten, waaronder Mook en Middelaar, ook deze dienstverlening financieren uit het Participatiebudget en meer verbinden aan de dienstverlening van WerkBedrijf, via het beschikbare budget voor specifieke lokale afspraken. In hoeverre Mook en Middelaar hier gebruik van zal maken komt terug bij de overeen te komen Dienstverleningsovereenkomst (eerste kwartaal 2024).

1d. Het is belangrijk om WerkBedrijf steviger te verbinden met het economisch veld

Om passend werk beschikbaar te krijgen voor werkzoekenden is een groot en divers werkgeversnetwerk belangrijk. Bij de beleidsadviseurs Economie van gemeenten zijn er contacten en is veel kennis over ontwikkelingen bij bedrijven aanwezig. Een uitwisseling van informatie en ervaringen en meer samenwerking dragen bij aan de taak van WerkBedrijf om regionaal meer passend werk te behouden en beschikbaar te krijgen voor onze kandidaten. Met UWV wordt reeds gewerkt aan een gezamenlijke werkgeversdienstverlening in onze regio; ook zij kunnen deel uitmaken van een dergelijk regionaal 'Platform' Economie.

2a. We gaan uit van het rijksbudget voor Participatie voor uitvoering van de re-integratietaak

In de juridische regeling van de MGR (waarvan regionaal WerkBedrijf een module is) hebben we vastgelegd dat het Participatiebudget (het budget voor klassieke re-integratietaken) dat gemeenten van het rijk ontvangen, de basis vormt voor uitvoering van de re-integratietaak door WerkBedrijf. Ondanks het feit dat de re-integratiemiddelen nu in de Algemene Uitkering zijn opgenomen (en in die zin dus vrij besteedbaar zijn), willen we de middelen (waarvan we de omvang met een rekentool kunnen bepalen) blijvend inzetten om de regionale dienstverlening op niveau te behouden voor de taak die we moeten uitvoeren.

2b. De landelijk ontwikkelde rekentool maakt het mogelijk om de omvang van het Participatiebudget op gemeenteniveau te bepalen
Aangezien het Participatiebudget sinds 2023 niet meer zichtbaar is in de algemene uitkering van het Rijk, is een landelijke rekentool ontwikkeld om de omvang van de budgetten te kunnen bepalen. De landelijke maatstaven voor bepaling van het Participatiebudget zijn geactualiseerd. Daardoor kunnen we uitgaan van een objectief vastgesteld en realistisch budget, passend bij de te bedienen populatie (aantal bijstandsgerechtigden, aantal loonkostensubsidies, omvang doelgroepenregister etc.). Het budget wordt tweemaal per jaar bijgesteld op basis van de werkelijke gemeentelijke cijfers. Het model is toekomstbestendig, want het beweegt mee met de landelijke opgave. De uitkomsten van het model zijn in lijn met wat gemeenten daadwerkelijk ontvangen van het rijk.

2c. Gemeenten willen een vergelijkbare omvang van lokale afspraken en lokale dienstverlening door WerkBedrijf behouden
We hebben becijferd dat de nieuwe budgettering vanuit het rijk neerkomt op een vergelijkbare lokale dienstverlening van 15% van het Participatiebudget vanaf 2025. Dit was 25% in de oude systematiek. Met 15% behouden gemeenten een vergelijkbare omvang aan lokale afspraken. Er is daarmee geen nadelig effect op de reguliere dienstverlening en dus ook niet op de bedrijfsvoering van WerkBedrijf.

2d. De wijziging in de algemene uitkering van het gemeentefonds voor het taakveld Participatie heeft geen consequenties voor financiering van de andere taken van WerkBedrijf
De overige budgetten voor de taken loonkostensubsidies, beschut werk en arbeidsmatige dagbesteding hevelen gemeenten volgens de bestaande afspraken over naar WerkBedrijf. Zie ook ‘Financiën’ voor het overzicht van de diverse over te hevelen budgetten.

2e. Aangezien gemeenten de komende jaren krappe begrotingen hebben, willen wij WerkBedrijf vanaf 2025 een structureel taakstellende bezuiniging opleggen van € 1,2 mln.
De omvang van de bezuiniging is gebaseerd op 5% van het huidige Participatiebudget en leggen we nu in absolute omvang vast vanwege duidelijkheid voor gemeentelijke meerjarige begrotingen. Gemeenten leggen t.z.t. op basis van de rekentool (naar rato) dus minder budget in bij WerkBedrijf.

2f. De kans is groot dat WerkBedrijf vanaf 2025 ook wordt gekort op het rijksbudget voor Begeleiding beschut werk-nieuw
Wij willen geen dubbele financiële korting tegelijkertijd bij WerkBedrijf doorvoeren en zullen daarom de rijkskorting (als deze definitief wordt toegepast) in mindering brengen op de bezuiniging. Beide kortingen tegelijkertijd doorvoeren zou te veel impact hebben op de dienstverlening en bedrijfsvoering van WerkBedrijf en daarmee onze ambities in het nieuwe beleidskader in gevaar brengen.

3. Vanwege de relatief grote financiële impact voor de kleinere gemeenten laten we de nieuwe systematiek (de bepaling van het re-integratiebudget in de Algemene Uitkering aan de hand van de rekentool) vanaf 2025 ingaan en compenseert de gemeente Nijmegen de overige gemeenten gedeeltelijk in 2025 en 2026
Gemeente Mook en Middelaar wordt, net als de andere kleinere gemeenten, als gevolg van de nieuwe systematiek geconfronteerd met grote begrotingstekorten. Voor de gemeente Nijmegen geldt een tegengesteld effect: daar ontstaan, ten opzichte van de lopende gemeentelijke meerjarenbegroting, begrotingsoverschotten. Meerjarig hebben gemeenten immers begroot op basis van de oude systematiek. Het jaarlijks Participatiebudget dat gemeente Mook en Middelaar overdraagt wordt, net als bij de andere kleine gemeenten, structureel hoger; het budget dat gemeente Nijmegen overdraagt daalt structureel. In totaliteit blijft het regionaal budget voor WerkBedrijf ongeveer gelijk.
We kiezen voor een overgangsperiode van twee jaar (2023 en 2024) voordat we overgaan op de nieuwe financiering, alsmede voor een gedeeltelijke financiële compensatie van Nijmegen aan de regio in 2025 (€ 500.000) en 2026 (€ 250.000). Zo kan gemeente Mook en Middelaar in zijn meerjarenbegroting geleidelijk toegroeien naar de (structureel) verhoogde bijdrage. Gemeenten hebben de nadrukkelijke wens tot en zien het grote belang van het behoud van de regionale samenwerking en de dienstverlening door WerkBedrijf op een minimaal vergelijkbaar niveau als in de voorafgaande jaren. In bijlage 7 van het Beleidskader is de uitwerking van de nieuwe financieringssystematiek in beeld gebracht, evenals de compensatieregeling van de gemeente Nijmegen.

4. We willen onderzocht zien of de financiële afhankelijkheid van WerkBedrijf van gemeenten kan worden verkleind door alternatieve inkomstenbronnen te verkennen
Gemeenten willen dat WerkBedrijf met bijvoorbeeld UWV en andere partijen in de arbeidsmarktregio inventariseert of zij vanuit subsidiekanalen, opdrachten vanuit de markt, etc. nieuwe inkomstenbronnen en aanvullende financiële middelen kan generen.

Kanttekeningen

1c. WerkBedrijf is primair een arbeidsbemiddelingsbedrijf
Gemeenten willen het mogelijk maken om de participatie- en activeringstaak bij WerkBedrijf te beleggen via de lokale afspraken. Dit lijkt in tegenspraak met de primaire taak van WerkBedrijf: arbeidsbemiddeling. In het Beleidskader stellen we echter dat arbeidsbemiddeling steeds meer ook mensontwikkeling wordt vanwege de steeds moeilijkere bemiddelbaarheid van onze bijstandsgerechtigden. Door de participatiecoaches vanuit WerkBedrijf lokaal in te zetten, wordt de dienstverlening van WerkBedrijf beter verbonden met lokale dienstverlening. In dat licht bezien past ook de participatie- en activeringstaak bij WerkBedrijf. Vanzelfsprekend gaat een dergelijke lokale afspraak wel ten koste van mogelijkheden voor andere lokale afspraken.

2b. Gemeente Nijmegen legt in 2023 en 2024 meer budget in bij WerkBedrijf dan zij van het rijk ontvangen voor Participatie
Vanwege de overgangstermijn van twee jaar die we kiezen, krijgen de kleinere gemeenten de tijd om oplossingen te vinden voor (in een aantal gevallen) omvangrijke begrotingstekorten. Voor Nijmegen geldt dat zij in 2023 en 2024 een hoger budget inleggen dan zij volgens de nieuwe systematiek ontvangt. Ook de compensatie die de kleinere gemeenten vanuit Nijmegen ontvangen (€ 500.000 in 2025 en € 250.000 in 2026) hebben als doel te groeien naar de nieuwe bijdragen die gemeenten leveren en de omvang van de dienstverlening van WerkBedrijf en daarmee de regionale samenwerking in stand en op peil te houden.

2e. Het opleggen van een bezuiniging heeft impact op de dienstverlening van WerkBedrijf
Een geïntensiveerde uitvoering en samenwerking met andere partners in de arbeidsmarktregio, zoals we voorstellen in het nieuwe beleidskader, vraagt een verschuiving van de inzet van WerkBedrijf. Vanwege de accentverschuiving van bedrijfsdienstverlening naar kandidaatsdienstverlening schatten wij (en ook WerkBedrijf na een uitvoeringstoets op het beleidskader) in, dat dit binnen de huidige budgettaire kaders mogelijk is. Een bezuiniging kan dit in gevaar brengen, hoewel een deel van een kostenbesparing mogelijk gevonden kan worden in efficiency, optimalisering werkprocessen etc. We moeten alert blijven op de impact van een bezuiniging, zeker als de korting op het rijksbudget voor Begeleiding beschut werk in 2025 definitief wordt doorgevoerd. We monitoren de impact van een bezuiniging via toekomstige Kaderbrieven en begrotingen van de MGR.

Financiën

Het financieel kader van *'Klaar voor nieuwe kansen!'* beschrijven we in hoofdstuk V (pag. 22).
De MGR/WerkBedrijf voert in opdracht van 6 gemeenten in de regio Nijmegen de arbeidsparticipatie, Wet sociale werkvoorziening, beschut werk en arbeidsmatige dagbesteding uit. Voor Mook en Middelaar voert de MGR/WerkBedrijf de opdracht arbeidsparticipatie, beschut werk en arbeidsmatige dagbesteding uit. De Wet sociale werkvoorziening hebben wij elders belegd. De MGR stelt jaarlijks een meerjarenbegroting op, waar de gemeenteraden hun zienswijze op geven. Op basis van de vastgestelde begroting financieren de regiogemeenten – naar hun gemeentelijke aandeel – de werkzaamheden die de MGR/WerkBedrijf uitvoert.

De middelen die wij inzetten voor WerkBedrijf worden gevoed uit Rijksmiddelen. Deze Rijksmiddelen bestaan uit de algemene uitkering (AU) in het gemeentefonds, maar ook uit de integratie-uitkering (IU) Participatie en decentralisatie-uitkeringen. De loonkostensubsidies die door het WerkBedrijf worden ingezet, komen uit het BUIG-budget.
Op basis van de jaarlijks circulaires van het rijk in mei en september worden de mutaties op de integratie- en decentralisatie-uitkeringen (na een raadsbesluit) overgeheveld naar het programma. In onderstaande tabel wordt op de diverse onderdelen de dekking vanuit het programma en de relatie met de Rijksuitkering aangegeven.

Tabel: bekostiging en dekking uitvoering WerkBedrijf op onderdelen

Onderdeel	**Taakveld programma**	**Rijksuitkering**	**Toelichting**
Participatie	Arbeidsparticipatie	Algemene uitkering Gemeentefonds	Vanaf 2023 maken onderdelen die voorheen in de IU Participatie zaten onderdeel uit van de AU (cluster Participatie). Het gaat om re-integratie klassiek, Wajong en begeleiding regulier. Vanaf 2025 maken we van de door Berenschot ontwikkelde rekentool gebruik om het af te dragen budget aan WerkBedrijf te bepalen.
Arbeidsmatige dagbesteding	Begeleide participatie	Algemene uitkering Gemeentefonds	Arbeidsmatige dagbesteding valt onder de Wet maatschappelijke ondersteuning.

Loonkostensubsidie	Inkomensregelingen	Onderdeel BUIG	Voor het BUIG-budget ontvangt de gemeente 3 x per jaar een beschikking. De definitieve beschikking BUIG ontvangt de gemeente pas op 1 oktober van het lopende jaar.

Tabel: budgetten Werk en Inkomen bij WerkBedrijf 2024-2025

gemeente Mook en Middelaar	**in € k**	**in € k**	**Opmerking**
Taakgebied	**2024**	**2025**	
Participatie	117	124	Bron: begroting MGR 2024-2027
Arbeidsmatige dagbesteding	78	78	Bron: begroting MGR 2024-2027
Loonkostensubsidie	62	62	Bron: voorlopige beschikking BUIG 2024. Voor 2025 het bedrag van 2024 aangehouden.

Uitvoering

- Na besluitvorming over het Beleidskader door de gemeenteraden in Rijk van Nijmegen in december 2023 kunnen gemeenten een Dienstverleningsovereenkomst voor 2024 en 2025 met de MGR opstellen. Deze leggen we ter vaststelling voor aan het college;
- Ook geeft het Beleidskader aanleiding het Informatieprotocol van de MGR aan te passen. Dit zal in het tweede kwartaal van 2024 voor een zienswijze aan zowel het college als de Raad worden voorgelegd. Het algemeen bestuur van de MGR is bevoegd het informatieprotocol vast te stellen;
- Naar aanleiding van het definitief vastgestelde Beleidskader stellen we een uitvoeringsagenda op, zodat we onze beleidsvoornemens ook in de uitvoering borgen (bijv. intensivering samenwerking tussen WerkBedrijf en afdelingen inkomen).

Bijlagen

1. Raadsvoorstel Beleidskader Arbeidsmarkt- en re-integratie 2024-2027 regio Rijk van Nijmegen, *'Klaar voor nieuwe kansen!;*
2. Beleidskader Arbeidsmarkt- en re-integratie 2024-2027 regio Rijk van Nijmegen, *'Klaar voor nieuwe kansen!'*;
3. Advies van de Burgeradviesraad gemeente Heumen;
4. Advies van Cliëntenraad Participatiewet gemeente Wijchen;
5. Advies van Adviesraad Sociaal Domein gemeente Beuningen;
6. Advies van Adviesraad Sociaal Domein gemeente Druten;
7. Advies van Cliëntenraad Werk en Inkomen gemeente Berg en Dal;
8. Advies van Cliëntenraad Participatiewet gemeente Nijmegen;
9. Overzicht van adviezen cliëntenraden Rijk van Nijmegen.

Mook, 7 november 2023

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar,

De gemeentesecretaris
drs. W. Mariman

De burgemeester
mr. drs. W. Gradisen